

Vítejte v Dánsku! ...nejste-li migranti

Ludmila Kashpurova

Co se Vám honí hlavou, když se řekne Dánsko? Možná pomyslíte na statečné bojovníky Vikingy, chladnou Skandinávii, dobře zakořeněné myšlenky o rovnosti a toleranci nebo silný sociální systém. Málokdo si však tuto zemi spojí s velmi přísnými proti-imigračními zákony, které občas zavánějí až rasismem. Jedním z nejvíce kontroverzních je například zákon o sloučení rodiny, který byl dokonce předmětem jednání u Evropského soudního dvora.

Imigrační historie Dánska se nápadně podobá imigrační historii mnoha dalších evropských zemí. Když v letech 1960 až 1970 Dánsko potřebovalo novou pracovní sílu, pozvalo si do místních továren zahraniční pracovníky z Balkánu, Blízkého východu, Pákistánu a severní Afriky. Nábor zahraničních pracovníků probíhal až do začátku ropné krize v 70. letech, která vyvolala vysokou nezaměstnanost. Ačkoli nábor zahraničních pracovníků v důsledku hospodářské krize postupně ustal, počet migrantů přijíždějících do Dánska nadále přibýval. Jednalo se zejména o rodinné příslušníky již usazených ekonomických migrantů a o uprchlíky původem z Vietnamu, Srí Lanky, Somálska, Íránu a Iráku.

Migrace se tak postupně stala v 5,5 milionové zemi, ve které 10% obyvatelstva tvoří cizinci, horkým tématem. Podle dánských výzkumníků (Olwiga a Paerregaarda) jsou migranti a uprchlíci považováni dánskou společností za problematickou skupinu praktikující mnohdy až tyranské zvyky – jako například dohodnuté sňatky, žijící v etnických ghettech a neúměrně zatěžující dánský sociální systém. Ačkoli hloubkové studie tyto negativní stereotypy, zakládající se na nepřesných informacích o těch „druhých“, vyvracejí, odrazily se v dánské legislativě. V jejich důsledku tak musejí například Dánové, kteří si touží vzít za manžela/manželku občana státu ležícího mimo Evropskou unii, projít strašnou byrokracií a splnit mnohdy až nesplnitelné požadavky.

Pro sloučení rodiny s cizincem je například potřeba, aby žadatel/ka disponoval/a vlastním bydlením o adekvátní velikosti nebo bydlel/a v podnájmu na základě smlouvy na

dobu minimálně tři let; dále nepobíral/a v posledních třech letech žádné příspěvky státní sociální podpory; a disponoval/a finanční zárukou ve výši 50 000 DKK (cca 175 000,- Kč) na pokrytí jakýkoliv nákladů spojených s příjezdem svého partnera do Dánska. Do roku 2011 se dokonce jednalo o dvakrát vyšší částku. Tato záloha musí být poslána na vybraný bankovní účet. Rovněž je potřeba, aby oba manželé byli starší než 24 let, manžel/ka pobýval/a v Dánsku alespoň jednou před vlastním sloučením rodiny a její/jeho „spřízněnost“ (National Attachment) s Dánskem je prokazatelně větší než s jakoukoliv jinou zemí. Úroveň míry její/jeho spřízněnosti s Dánskem zjišťují úředníci otázkami typu: *Jak dlouho žijte v Dánsku?*; *Máte v Dánsku příbuzné?*; *Umíte dánsky?*; *Studovali jste v Dánsku?*; *Pracujete?*. Je přitom v diskreční pravomoci každého úředníka posoudit míru spřízněnosti daného partnera s Dánskem – tzn. je-li dostačující k jejich společnému životu v dánské společnosti nebo nikoli.

Požadavek spřízněnosti s Dánskem je velice kontroverzní zejména tím, že stigmatizuje určité etnické menšiny žijící v Dánsku. Představitelé některých cizineckých komunit tak nemají stejnou šanci projít testem hodnotící „opravdové Dány“.

Nesplnění požadavku o dostatečné spřízněnosti s Dánskem samo osobě postačuje k zamítnutí požadavku o sloučení rodiny. Podle oficiálních statistik dánského imigračního úřadu poklesl mezi rokem 2001 a 2008 počet vydaných povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny o 60% (v roce 2001 bylo vydáno 6 499 a v roce 2008 celkem 2 619 povolení).

Zákon o sloučení rodiny zkomplikoval život v podstatě všem Dánům, kteří mají manžela/manželku ze země mimo Evropskou unii. Dokazuje to i Brigit, která se s námi podělila o své zkušenosti s procesem slučování rodiny a s těžkostmi s tímto procesem spojenými. Brigit je Dánka a její manžel pochází ze Spojených států amerických.

“Když bydlíš v pronájmu, tak musíš mít smlouvu minimálně na dobu tří let. Ale v Kodani je přitom strašně těžké najít pronájem na tak dlouhou dobu. Majitelé nemovitostí nechtějí svůj byt pronajímat na dobu delší než dva roky, protože pak by bylo pro ně velmi komplikované nájemce vyhodit” (Brigit).

Kvůli přísným pravidlům pro sloučení rodiny mají někteří Dánové pocit, že jsou trestáni státem za to, že se zamilovali do cizince/cizinky. Necítí se tak ve své rodné zemi

vítání a považují se za outsiders. Hodně lidí se proto odstěhovalo do Švédska, aby tak se svým zahraničním partnerem mohli konečně žít normálním rodinným životem. Mnohdy se však dostávají do situace, kdy každodenně pendlují mezi dvěma státy: žijí ve švédském městě Malmö, ale práci mají v Kodani. O mostu Oresund, který spojuje města Malmö a Kodaň, se proto v médiích často mluví jako o “mostu lásky”.

Za přijetí kontroverzního zákona o sloučení rodiny je zodpovědná pravicově orientovaná strana – „Strana Dánského lidu“ (Danish People’s Party), která se po volbách v roce 2001 stala důležitým hráčem na dánské politické scéně. Získáním většiny hlasů v parlamentu se jí povedlo prosadit svou proti-imigrační doktrínu. Přestože se imigrační politika po volbách v roce 2011 nepatrně zmírnila, dánské imigrační zákony zůstávají jedněmi z nejpřísnějších v celé Evropské unii.